

A vizsgálatot végző könyvtár telexet nem alkalmaz. Egy 1967 és 1969 közti összehasonlító vizsgálat szerint (University of Colorado) telex-átvitel esetén a teljes átfutási idő 9 nap, a kéresekénti költség 2,32 \$ volt, a posta használata esetén 15 nap, viszont 0,21 \$.

/McQUISTON, M.: A comparison of four modes of transmitting interlibrary loan requests = RQ Reference and Adult Services Division, 15. köt. 2. sz. 1975. p. 150–152./

(Sárdy Péter)

* * *

Módszer a szakbibliográfiák használatának vizsgálatához

A bibliográfiák hasznosságáról legbeszédesebben az irántuk megnyilvánuló érdeklődés vall. A kereskedelmi forgalomba kerülő bibliográfiák esetén ennek fokát a megvásárolt példányszámok alapján is fel lehet becsülni. Nincs erre mód az olyan bibliográfiák, főként szakbibliográfiák esetében, amelyek nem kerülnek kereskedelmi forgalomba, hanem csak a könyvtárak és a tájékoztatási intézmények között osztják szét őket. Pedig készítőiknek – általában: az ágazati tájékoztatási intézményeknek – igencsak érdekük, hogy visszajelzéseket kapjanak róluk.

Ezért speciális bibliográfia-használati vizsgálatok kezdeményezésére van szükség. Egy-egy bibliográfia népszerűségének megítélésére az alábbi empirikus összefüggést használhatjuk fel:



FORDÍTÁS

Fordítások és fordítási szolgáltatások

A tudományos életben a nyelvi korlátok problémája a latin nyelv hegemoniájának megszűntétől napjainkig fokozódó probléma. A 20. század elejéig a tudományos publikációk nyelve főleg német és francia volt. Korunkban az angol nyelv térhódításának lehetünk tanúi.

Vizsgálatok szerint jelenleg a tudományos publikációk 50%-a angol nyelvű. A másik 50% több tucatnyi nyelv között oszlik meg, amelyek között ma már az orosz áll az élen, s csak ezt követi a német, a francia, olasz, spanyol, egyéb európai, valamint a japán és kínai nyelv. Utóbbi két nyelv aránya a szakirodalomban erős növekedést mutat. A távolabbi jövőben számítani kell a fejlődő országok nemzeti nyelveinek helyfoglalásával a tudományos és szakirodalomban. Mindez a fejlődés az angol nyelv szerepét fokozatosan csökkenteni fogja és így tovább nehezíti a felhasználók helyzetét, mert angol

$$K = \frac{(Q + E) M}{(Q_c + E_c) M_c}$$

ahol:

K = a bibliográfia (vagy: több bibliográfia) használatának együtthatója,

Q = a bibliográfiát rendszeresen használó szakemberek százaléka,

E = a bibliográfiát retrospektív keresésre használó szakemberek százaléka,

M = a bibliográfiából átlagosan nyert értesülések százaléka,

$Q_c, E_c - M_c$ – a fentieknek megfelelő százalékos értékek a legnépszerűbb bibliográfiák esetén.

Minél nagyobb a K értéke, annál hatékonyabb az adott bibliográfia vagy bibliográfiák használata. Ebből kiindulva, meghatározott bibliográfia vagy bibliográfiák népszerűségének mélyebb okait is fel lehet fedni. Ehhez azonban már kérdőíves felmérésekre van szükség. Eközben célszerű külön-külön kikérdezni a felhasználókat és a tájékoztatásban dolgozókat. Ily módon azután „kialakul” az a visszajelzés, amely orientálni tudja a további bibliográfiai munkát.

/ZAVERTKIN, V. V.: Izucszenie izpol'zovanija bibliograficeszkij ukazatelej, vüpuszkaemüh central'nümi otrazslevümi organami informacii = Naucsünie i Tehnicseszkie Biblioteki SzSzSzR, 1976. 1. sz. p. 33–39./

(Futala Tibor)

nyelvtudással a szakirodalomnak már csak egy kisebb hányadát lesz módjukban közvetlenül hasznosítani.

Ekként a nyelvi közvetítésnek a szerepe az eddigiekénél is jelentősebb lesz. Az idegen nyelvű szakirodalmi dokumentum és a felhasználó közé intézményes nyelvi közvetítők fognak az eddiginél elterjedtebben beiktatódni: dokumentációs intézmények és fordítóirodák.

RANGANATHAN szerint, korunkban a kutató és az idegen nyelvű dokumentum közötti kapcsolat, amely valamikor lineárisan volt kifejezhető

kutató ——— idegen nyelvű dokumentum,

a fordítóirodák közbeiktatása által háromszöggel kifejezhető kapcsolattá alakul:

